

Innst. 416 L

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra justiskomiteen

Prop. 99 L (2016–2017)

Innstilling fra justiskomiteen om Endringer i politiregisterloven mv. (gjennomføring av direktiv (EU) 2016/680 mv.)

Til Stortinget

Sammendrag

Justis- og beredskapsdepartementet foreslår i denne proposisjonen endringer i lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten (politiregisterloven). Endringene skal til dels implementere direktiv (EU) 2016/680 om beskyttelse av fysiske personer ved behandling av personopplysninger for å forebygge, etterforske, avdekke eller straffeforfølge lovbrudd eller gjennomføring av straffereaksjoner, og om fri utveksling av slike opplysninger. Det er fremmet en egen stortingsproposisjon med forslag om samtykke til godtakelse av direktivet.

Direktiv (EU) 2016/680 regulerer politiets og påtalemyndighetens behandling av personopplysninger til kriminalitetsbekjempende formål, og behandling av personopplysninger innenfor rammene av politisamarbeid og annet rettslig samarbeid i straffesaker. Direktivet er atskillig mer omfattende enn den tidligere rammebeslutningen. Direktivet har nesten dobbelt så mange artikler som rammebeslutningen, og i tillegg er artiklene mer detaljerte enn de tilsvarende bestemmelsene i rammebeslutningen. Dette har først og fremst sammenheng med ønsket om en størst mulig harmonisering mellom direktivet og den generelle forordningen (EU) 2016/679 om behandling av personopplysninger.

Den største forskjellen mellom direktivet og rammebeslutningen er anvendelsesområdet. Ram-

mebeslutningen gjaldt i utgangspunktet bare for behandling av opplysninger som utveksles mellom medlemslandene, mens direktivet også gjelder for den nasjonale behandlingen av opplysninger. Denne forskjellen vil imidlertid ikke medføre endringer i norsk regelverk, idet politiregisterloven gjennomfører rammebeslutningen også for nasjonal behandling av opplysninger.

Direktivet medfører ikke vesentlige materiell-rettslige endringer i politiregisterloven. De endringer som foreslås går i hovedsak ut på presiseringer, tilføyelser eller er knyttet til saksbehandlingsregler. I § 2 (definisjoner) blir noen eksisterende definisjoner presisert, samtidig som det tilføyes noen nye definisjoner, blant annet om biometriske personopplysninger. I § 6 (krav til opplysningenes kvalitet) utvides kravet om å skille mellom ulike kategorier personer til også å gjelde for behandling av opplysninger i straffesaker. I § 7 (behandling av særlige kategorier av opplysninger) utvides virkeområdet til også å omfatte biometriske opplysninger. I tillegg er det tilføyd at slike opplysninger også kan behandles dersom det er strengt nødvendig for å verne den registrertes eller en annen persons vitale interesser. I § 22 (utlevering av opplysninger til utlandet) er det tilføyd at tilleggs-vilkår for utlevering av opplysninger til land som ikke har gjennomført direktivet, fastsettes i forskrift. I ny § 57 er det nedfelt at den registrerte kan saksøke både Datatilsynet, den behandlingsansvarlige og databehandleren uten hinder av eventuelle andre administrative klageordninger. I § 60 er det tilføyd at Datatilsynet kan fastsette tvangsmulkt dersom den behandlingsansvarlige ikke oppfyller tilsynets pålegg. I § 63 er personvernrådigerordningen, som etter gjeldende rett er basert på frivillighet, gjort obligatorisk.

I tillegg foreslås det enkelte endringer som ikke har sammenheng med implementering av direktivet, bl.a. at krav om politiattest for ansatte hos tilsyns-

myndigheten gjøres obligatorisk. Det foreslås også endringer i lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv (arkivloven) og politiregisterloven for å åpne for at opplysninger i politiets registre kan slettes uten at det først gjennomføres en arkivfaglig vurdering, dersom fare for liv og helse eller tungtveiende personvernshensyn tilsier det. I tillegg foreslås det endringer i lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet (politiloven) slik at kommuner som vedtar å benytte seg av adgangen til å håndheve deler av politivedtektene, må fastsette dette i kommunens lokale politivedtekter. Endelig foreslås det en mindre endring i lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker (straffeprosessloven) og retting av en feil i lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff (straffeloven).

Forslagene til lovendringer for å gjennomføre direktivet kan etter departementets mening ikke ses å medføre nevneverdige administrative eller økonomiske konsekvenser. De endringsforslagene som er foreslått i punkt 5 i proposisjonen og som ikke har sammenheng med gjennomføringen av direktivet, vil heller ikke medføre nevneverdige økonomiske eller administrative konsekvenser.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Ferhat Güven, Kari Henriksen, lederen Hadia Tajik og Lene Vågslid, fra Høyre, Margunn Ebbesen, Hårek Elvenes, Peter Christian Frølich og Anders B. Werp, fra Fremskrittspartiet, Jan Arild Ellingsen og Ulf Leirstein, fra Kristelig Folkeparti, Kjell Ingolf Ropstad, og fra Senterpartiet, Jenny Klinge, viser til at regjeringen gjennom denne proposisjonen foreslår endringer i politiregisterloven for å implementere EU direktiv 2016/680 om beskyttelse av fysiske personer ved behandling av personopplysninger for å forebygge, etterforske, avdekke eller straffeforfølge lovbrudd eller gjennomføring av straffereaksjoner, og om fri utveksling av slike opplysninger.

Komiteen viser til at de endringene som foreslås i hovedsak går på presiseringer, tilføyelser eller er knyttet til saksbehandlingsregler.

Komiteen viser til at det i tillegg foreslås enkelte endringer i politiregisterloven som ikke har sammenheng med implementering av selve direktivet, som for eksempel at krav om politiattest for ansatte hos tilsynsmyndigheten gjøres obligatorisk.

Komiteen registrerer at de fleste høringsinstanser har uttalt seg positivt til de foreslåtte endringene.

Komiteen støtter forslagene og viser for øvrig til proposisjonen.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i politiregisterloven mv. (gjennomføring av direktiv (EU) 2016/680 mv.)

I

I lov 22. mai 1981 nr. 25 om rettergangsmåten i straffesaker oppheves § 158 annet ledd tredje punktum.

II

I lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv skal § 9 bokstav c lyde:

- c) kasserast. Dette forbudet går framom føresegner om kassasjon i eller i medhald av andre lover. Personregister eller delar av personregister kan likevel slettast etter føresegnene i personopplysningslova, helseregisterlova og etter føresegner i medhald av helseregisterlova §§ 8 til 12. Slik sletting kan først gjerast etter at det er innhenta fråsegn frå Riksarkivaren. *Personregister eller delar av personregister kan i tillegg slettast etter føresegner i medhald av politiregisterloven § 69 første ledd nr. 16.*

III

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet skal § 14 tredje ledd lyde:

Kommunale vedtekter som nevnt i første ledd nr. 1 og 2 kan i tillegg håndheves av kommunen eller personer utpekt av kommunen *dersom kommunen har fastsatt dette i politivedtektene. Slik håndhevelse gjelder likevel ikke opprettholdelse av ro og orden.* Ved overtredelse av de kommunale vedtektene som nevnt overfor kan kommunen, eller dens utpekte, illegge overtredelsesgebyr. Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om gjennomføring av bestemmelsene i dette ledd, herunder hvilke deler av ferdselen kommunene kan sikre.

IV

I lov 20. mai 2005 nr. 28 om straff skal § 190 første ledd lyde:

Med bot eller fengsel inntil 2 år straffes den som forsettlig eller grovt uaktsomt, og gjentatt eller på

graverende måte, overtrer bestemmelsene om ulovlig innføring, avhendelse, erverv eller besittelse av skytevåpen eller ammunisjon i våpenloven.

V

I lov 28. mai 2010 nr. 16 om behandling av opplysninger i politiet og påtalemyndigheten gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 1, 2 og ny nr. 14 til 17 skal lyde:

1. personopplysning: opplysning og vurdering som kan knyttes til fysisk person som kan identifiseres direkte eller indirekte,
2. behandling av opplysninger: enhver elektronisk eller manuell bruk av opplysninger, som for eksempel innsamling, registrering, systematisering, strukturering, oppbevaring, tilpasning, endring, gjenfinning, søking, videreformidling ved overføring, spredning eller andre former for tilgjengeliggjøring, sammenstilling eller samkjøring, sperring, sletting eller tilintetgjøring eller en kombinasjon av slike bruksmåter,
14. personvernbrudd: et brudd på sikkerheten som fører til utilsiktet eller ulovlig tilintetgjøring, tap, endring, ulovlig spredning av eller tilgang til personopplysninger som er overført, lagret eller på annen måte behandlet,
15. genetisk opplysning: opplysning om en fysisk persons nedarvede eller ervervede genetiske egenskaper som gir entydig informasjon om den aktuelle fysiske personens fysiologi eller helse, og som særlig er framkommet etter analysering av en biologisk prøve fra den aktuelle fysiske personen,
16. biometriske opplysning: opplysning som stammer fra en særskilt teknisk behandling knyttet til en fysisk persons fysiske, fysiologiske eller atferdsmessige egenskaper, og som muliggjør eller bekrefter en entydig identifikasjon av nevnte fysiske person, for eksempel ansiktsbilder eller fingeravtrykk,
17. internasjonal organisasjon: en organisasjon og dens underordnede organer som er underlagt folkeretten, eller ethvert annet organ opprettet ved eller på grunnlag av en avtale mellom to eller flere stater.

§ 6 tredje ledd skal lyde:

Når opplysninger behandles skal det så vidt mulig og dersom det er relevant fremgå hvilken kategori personer den registrerte tilhører, for eksempel om vedkommende er domfelt, mistenkt, fornærmet, vitne eller melder eller har tilknytning til personer som nevnt. På samme måte skal det så vidt mulig fremgå om opplysninger bygger på faktiske forhold eller

vurderinger. I tillegg skal opplysninger som behandles etter § 5 nr. 2 markeres med kildens pålitelighet og opplysningens holdbarhet.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Behandling av særlige kategorier av personopplysninger*

Behandling av personopplysninger om rasemessig eller etnisk opprinnelse, politisk, religiøs eller filosofisk overbevisning, fagforeningstilhørighet samt behandling av genetiske og biometriske opplysninger med det formål entydig å identifisere en fysisk person, eller opplysninger om helsemessige forhold, seksuelle forhold eller seksuell orientering kan bare finne sted dersom det er strengt nødvendig ut fra formålet med behandlingen. Slike opplysninger kan også behandles dersom det er strengt nødvendig for å verne den registrertes eller en annen persons vitale interesser.

§ 12 annet ledd nr. 3 skal lyde:

3. er norsk statsborger eller arbeider eller oppholder seg i Norge, og som i utlandet er ilagt en straff som svarer til dem som er nevnt i straffeloven § 29, og den begåtte handling kunne ha medført frihetsstraff om den hadde vært begått i Norge, eller

§ 14 innledningen skal lyde:

Før etablering av et sentralt register, gir Kongen forskrift om

§ 22 første ledd nytt fjerde punktum skal lyde:

For utlevering av opplysninger til land som ikke har gjennomført direktiv (EU) 2016/680 og til internasjonale organisasjoner, gjelder i tillegg de vilkår som fastsettes i forskrift.

§ 48 annet ledd nr. 2 skal lyde:

2. der det er nødvendig å gjøre unntak av hensyn til kriminalitetsbekjempelse, nasjonal og offentlig sikkerhet, gjennomføring av straffettslige reaksjoner, vern av andre personer enn den registrerte eller mottakerorganets lovpålagte kontrollopp-gaver,

§ 53 annet punktum skal lyde:

Er opplysningene utlevert, skal mottaker av opplysningene varsles om feilen uten unødig opphold og anmodes om å rette, slette eller sperre opplysningene i samsvar med eget rettsgrunnlag.

Kapittel 9 overskriften skal lyde:

Kapittel 9 Klageadgang, erstatning og rettsmidler

§ 56 annet ledd skal lyde:

Erstatningen kan også omfatte slik erstatning for skade av ikke-økonomisk art (oppreisning) som synes rimelig, med mindre det godtgjøres at skaden ikke skyldes feil eller forsømmelse på den behandlingsansvarliges side.

§ 57 flyttes til kapittel 9 og skal lyde:

§ 57 Rettsmidler

Den registrerte kan, uavhengig av rettighetene etter § 55 første ledd og § 59, saksøke den behandlingsansvarlige eller databehandleren dersom vedkommendes rettigheter etter loven har blitt krenket som følge av behandlingen av opplysningene om vedkommende.

Den registrerte kan, uavhengig av rettigheten etter § 60 tredje ledd, saksøke Datatilsynet når Datatilsynet har truffet en avgjørelse som er rettslig bindende for den registrerte. Det samme gjelder dersom Datatilsynet ikke behandler en begjæring om kontroll innen 3 måneder, eller ikke innen 3 måneder gir opplysning om sakens fremdrift eller utfall.

Kapittel 10 overskriften skal lyde:

Kapittel 10 Tilsyn

§ 60 overskriften skal lyde:

§ 60 Datatilsynets virkemidler og tvangsmulkt

§ 60 nytt fjerde ledd skal lyde:

Ved pålegg som nevnt i første ledd kan Datatilsynet fastsette en tvangsmulkt som løper for hver dag som går etter utløpet av den fristen som er satt for oppfylning av pålegget, inntil pålegget er oppfylt. Tvangsmulkten løper ikke før klagefristen er ute. Hvis vedtaket påklages, løper ikke tvangsmulkt før klageinstansen har bestemt det. Datatilsynet kan frafalle påløpt tvangsmulkt.

§ 62 annet ledd skal lyde:

Det skal kreves uttømmende og utvidet politiat- test for personer som skal utføre tilsyn.

§ 63 første ledd skal lyde:

Det skal etableres en ordning med personvern- rådgiver.

§ 69 første ledd nr. 7 skal lyde:

7. informasjonssikkerhet ved behandling av opplysninger etter denne lov, jf. § 15, herunder nærmere regler om organisatoriske og tekniske sikkerhetstiltak, hvem som er behandlingsansvarlig for de ulike behandlingene og hvem som skal informeres ved avvik,

§ 69 første ledd nr. 16 skal lyde:

16. når og hvordan retting, sperring og sletting skal gjennomføres, jf. §§ 50 og 51, herunder om at sletting av opplysninger i politiets registre kan skje når fare for liv og helse eller tungtveiende personvern hensyn tilsier det, jf. lov 4. desember 1992 nr. 126 om arkiv § 9 bokstav c.

§ 69 første ledd nr. 22 skal lyde:

22. adgang for Datatilsynet til å kreve gebyr for behandling av gjentatte eller åpenbart grunnløse begjæringer

VI

1. Loven trer i kraft fra den tid Kongen bestemmer. Kongen kan sette i kraft de enkelte bestemmelsene til forskjellig tid.
2. Loven del III gjelder først ett år etter ikrafttreddelsen for kommuner som har vedtatt kommunal håndheving på annen måte enn ved fastsettelse i politivedtektene før lovendringen trådte i kraft.

Oslo, i justiskomiteen, den 7. juni 2017

Hadia Tajik

leder

Margunn Ebbesen

ordfører